

диспозиції статті 277 КК.

*Аварія* – це транспортна подія, яка пов’язана із пошкодженням транспортних засобів або шляхів сполучення (зіткненням суден, сходженням поїздів із рейок, посадка на міліну тощо).

*Порушення нормальної роботи транспорту* – це порушення розкладу, графіку руху поїздів чи водних або повітряних суден, ускладнення подальшого пересування пасажирів та вантажів тощо.

Суб’єктом злочину є фізична осудна особа, що досягла 14-річного віку.

Суб’єктивна сторона характеризується *прямим або непрямым умислом* щодо руйнування або пошкодження шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв’язку чи сигналізації, тобто винний усвідомлює значення суспільно небезпечний характер своїх дій. Водночас вина у формі необережності може мати місце по відношенню до наслідків, які передбачені в ст. 277 КК.

До кваліфікуючих ознак даного злочину відносяться дії, які передбачені ч. 1 ст. 277 КК, якщо вони спричинили потерпілому середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження або завдали великої матеріальної шкоди (ч. 2 ст. 277 КК); якщо вони спричинили загибель людей, тобто смерть однієї або декількох осіб (ч. 3 ст. 277 КК).

#### *Література*

1. Кримінальний кодекс України: зі змінами та допов. станом на 12.08.2015 (офіц. текст). – К.: Алерта, 2015. – 131 с. – (Бібліотека офіційних видань).

2. Кримінальне право України. Особлива частина. Альбом схем: навч. посіб. – К.: Алерта, 2015. – 576 с.

3. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. коментар / [В. Я. Тацій, В. П. Пшонка, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін]. – 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – 2013. – С. 134.

**Прокопишина О. М.**, студентка,  
Інститут прокуратури та слідства,  
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса  
Науковий керівник: Підгородинський В. М., к.ю.н., доцент

## **КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У КОСМІЧНОМУ ПРОСТОРІ: МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ**

Людство завжди цікавив космічний простір. Постійний розвиток науки та технології став більше висвітлювати загадки космічного простору в науковій літературі. З метою запобігання вчинення

протиправних діянь в космічному просторі, Організація Об'єднаних Націй (ООН) прийняла ряд міжнародно-правових актів, які визначили спеціальний статус космічного простору та небесних тіл, обмеживши діяльність держав. Так, був укладений Договір про принципи діяльності держав по вивченню та використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, прийнятий резолюцією 2222 (XXI) Генеральної Асамблеї від 19 грудня 1966 року.

Людина – це соціальна істота. При здійсненні нею будь-якої діяльності можливе вчинення злочинів. Саме тому важливо розглянути питання про кримінальну відповідальність у сфері космічного простору. При цьому, маючи на увазі космічний простір та безпосередню діяльність у ньому людини, необхідно зазначити, що розробка питання про кримінальну відповідальність особи має більш превентивний характер, аніж практичний. Але, навіть при розробці у теорії кримінального права питання про аспекти відповідальності, потрібно чітко розмежувати, коли особу потрібно притягнути до відповідальності за національним правом, а коли це буде у рамках міжнародного права.

Що стосується кримінальної відповідальності за національним правом України, єдиною підставою для притягнення особи до неї має бути склад злочину. Кримінальний кодекс України 2001 року містить вичерпний перелік діянь, які наша держава визнає злочинами. Дія закону про кримінальну відповідальність визначена у статті 6 КК України. Терміном «територія» охоплюється не тільки земний, повітряний та водний простір, а також військові кораблі, невійськові судна, військові та невійськові повітряні судна.

Але наразі у КК України не зазначено щодо космічних суден. Для того, щоб зрозуміти, чи підпадають космічні судна та інші об'єкти під юрисдикцію держави, потрібно звернутись до міжнародно-правових актів. Частиною 1 ст. 2 Конвенції про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір від 14.01.1975 р. передбачено: «Коли космічний об'єкт запускається на орбіту навколо Землі, або далі в космічний простір, запускаюча держава реєструє цей космічний об'єкт шляхом запису у відповідному реєстрі, який нею ведеться. Кожна запускаюча держава інформує Генерального секретаря ООН про заснування такого реєстра». Тобто, можна зробити висновок про те, що космічні об'єкти знаходяться під юрисдикцією тієї держави, котра його зареєструвала. Розглянемо таку ситуацію: якщо на космічному судні було скоєно злочин тоді, на підставі ст. 6 та відповідної статті Особливої частини КК України особа буде притягатись до кримінальної відповідальності за національним правом України.

Можливі випадки, коли особа може скоїти злочин у космічному просторі. При цьому вона буде перебувати автономно від космічного об'єкта чи, коли особа скоює злочин, знаходячись на поверхні Землі, а

суспільно небезпечне діяння буде вчинятись у космічному просторі, суспільно небезпечні наслідки будуть поширюватись на ряд держав та на космічний простір у цілому.

Розглядаючи перший випадок, коли особа вчиняє злочин у космічному просторі, але автономно від космічного об'єкта. У цьому разі неможливо застосувати механізми національного права, в цьому випадку потрібно застосовувати механізми міжнародного права, тому що згідно зі ст. 2 Договору про принципи діяльності держав по вивченню та використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, прийнятого резолюцією 2222 (XXI) Генеральної Асамблеї від 19 грудня 1966 року: «Космічний простір, включаючи Місяць та інші небесні тіла, не підлягають національному ні шляхом проголошення суверенітету на них, ні шляхом використання чи окупації, ні іншими засобами». З одного боку, враховуючи особливий статус космічного простору та те, щоб застосувати національне право необхідна юрисдикція держави, яка поширюється завдяки поширенню суверенітету держави на ту чи іншу територію.

Проте, враховуючи особливості місця вчинення злочину та суспільну небезпеку, існує декілька шляхів її вирішення. Наприклад, при скоєнні особливо тяжкого злочину не може бути кримінальна відповідальність за національним правом. Особа повинна притягуватись до міжнародної кримінальної відповідальності. У разі, коли особа скоїла злочини невеликої, середньої тяжкості чи тяжкий злочин, можливо застосувати принцип громадянства, який закріплено у ч. 2 ст. 7 КК України. Притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочин, що вчинений за межами України, потребує точного встановлення, що ця особа на час вчинення дії або бездіяльності, передбаченої статтею Особливої частини КК України, була громадянином України або особою без громадянства, яка постійно проживала в Україні. Злочинність і караність діяння, вчиненого за кордоном громадянами України, а також особами без громадянства, які постійно проживають в Україні, визначаються за КК України незалежно від того, чи визнається таке діяння злочином у тій країні, де воно було вчинено. Що стосується ситуацій, коли особа буде нести міжнародну кримінальну відповідальність. По-перше, необхідно враховувати особливий статус космічного простору. У разі скоєння протиправного діяння, суспільно небезпечні наслідки поширяться на ряд держав. Можливо закріпити перелік злочинів, за які можливо лише міжнародна кримінальна відповідальність. Наприклад, як акт тероризму, можливо розцінювати діяння особи, коли вона з поверхні Землі здійснює кібератаку на космічний об'єкт, внаслідок чого буде нанесена шкода космічному простору, міжнародному правопорядку та безпеці світу.

Отож, хоча на сьогодні кримінальна відповідальність у космічному

просторі не є першочерговим завданням для України, проте необхідне чітке розмежування, коли потрібно застосовувати до особи норми національного права та притягнути особу за злочини, застосовуючи положення КК України, а коли особу необхідно притягнути до міжнародної кримінальної відповідальності. Це дозволить гармонізувати як національне, так і міжнародне законодавство.

УДК 343.3/7(043.2)

**Садовський М. В.**, студент,  
Навчально-науковий Юридичний інститут,  
Національний авіаційний університет, м. Київ  
Науковий керівник: Лихова С. Я., д.ю.н., професор

## **ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ (СТ. 276 КК УКРАЇНИ)**

В наш час повітряний транспорт займає важливе місце в пасажиропотоці та товарообігу по всьому світі, це зумовлюється тим, що наука та загалом прогрес не стоїть на місці, а тягне вперед за собою всю планету і перед нами виникають все нові потреби та завдання. І в останні десятиліття з ними справитись допомагає авіація – тому вибрана тема на мою думку є актуальною.

Забезпечення високих стандартів повітряного транспортування вимагає відповідального виконання правил безпеки руху, інструкцій, що містяться в міжнародних договорах про цивільну авіацію та законодавстві України. Тому за порушення правил безпеки руху або експлуатації повітряного транспорту встановлена кримінальна відповідальність у статті 276 КК України.

В умовах інтенсивного розвитку транспорту зростає потужність та швидкість руху транспортних засобів, що має важливе значення для розвитку суспільства. Порушення різних правил в процесі експлуатації транспортних засобів, неякісний ремонт та обслуговування технічних систем транспорту може викликати аварії та катастрофи, в яких гинуть люди, матеріальні цінності. В числі різних заходів, спрямованих на зменшення небезпечних наслідків, які можуть настати в процесі руху транспортних засобів, важливе значення мають кримінально-правові.

Повітряний транспорт – це цивільні повітряні судна, місця для їх приземлення (аеродроми, вертолітні майданчики) з обладнанням, яке забезпечує зліт і посадку літальних апаратів, включаючи засоби зв'язку та керування повітряним рухом, сигнальні вогні тощо. Не належать до об'єктів повітряного транспорту апарати на повітряній подушці (які тримаються над землею чи водою завдяки надлишковому тиску повітря